

Глас Црногорца
излази према службо-
ној потреби (3-4 пута
мјесечно). — Прет-
плата, на шест мјесе-
ци: три франка за
Француску, шест фран-
ка за све друге зем-
ље. Адреса за све што
се тиче листа: Jour-
nal officiel du Monté-
négro, Neuilly-sur-
Seine, rue Ancelle.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DE MONTENEGRO

Службени орган Краљевине Црне Горе
излази у Неји код Париза.

Journal officiel du Royaume de Monténégro,
paraissant à Neuilly-sur-Seine.

La Voix de Monté-
négro (Glasce Tzerno-
gorca) parait suivant
les exigences du ser-
vice. — On s'abonne
au bureau du Journal
officiel du Monté-
négro, à Neuilly-s-
Seine, rue Ancelle (France).
Prix de l'abonnement
pour six mois: pour la
France: 3 fr. — pour
l'Etranger: 6 fr.

СЛУЖБЕНИ ДИО

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Пошто ће се Предједник наше-
га Министарског Савјета, Наш Ми-
нистар Спољних Послова, Евгени-
је Поповић, неко вријеме бавити
ван сједишта Краљевске Владе,

то, на приједлог истога, а по са-
слушању нашега Министарског
Савјета, постављамо

да га, за вријеме одсуства, засту-
па у дужности Предједника нашег
Министарског Савјета, до поврат-
ка нашега Министра Финансија и
Грађевина Мила Вујовића, Наш Ми-
нистар Унутрашњих Послова, За-
ступник нашег Министра Војног,
Заступник нашега Министра Фи-
нансија и Грађевина, Нико Хајду-
ковић; а у дужности нашег Минис-
тра Спољних Послова, Наш Ми-
нистар Просвјете и Црквених По-
слова, Заступник нашега Минис-
тра Правде, д-р Перо Ђ. Шоћ.

Предједник нашег Министар-
ског Савјета, Наш Министар Спољ-
них Послова, нека изврши овај
указ.

Неји код Париза,
9. (22.) новембра 1918.

НИКОЛА с. р.

Предједник Министарског Савјета,
Министар Спољних Послова

Евгеније Поповић с. р.

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог нашег Министра
Спољних Послова, Предједника
нашег Министарског Савјета, а по
саслушању нашег Министарског
Савјета, ријешили смо и рјешавамо:
да се у Ливерпулу отвори Кр.
Консулат.

Наш Министар Спољних Посло-
ва, Предједник нашег Министар-
ског Савјета, и Заступник нашег
Министра Финансија и Грађевина,
Наш Министар Унутрашњих По-
слова, Заступник нашег Министра
Војног, нека изврше овај указ.

Неји код Париза,
1. (14.) новембра 1918.

НИКОЛА с. р.

Министар Спољних Послова,
Предједник Министарског Савјета

Евгеније Поповић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Министар Унутрашњих Послова,
Заступник Министра Војног

Н. Хајдуковић с. р.

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог нашег Министра
Спољних Послова, Предједника
нашег Министарског Савјета, а
по саслушању нашег Министар-
ског Савјета, ријешили смо и рјеша-
вамо:

да се у Единбургу и Лејсу отво-
ри Кр. Консулат.

Наш Министар Спољних Посло-
ва, Предједник нашег Министар-
ског Савјета, и Заступник нашег

Министра Финансија и Грађевина,
Наш Министар Унутрашњих По-
слова, Заступник нашег Министра
Војног, нека изврше овај указ.

Неји код Париза,
1. (14.) новембра 1918.

НИКОЛА с. р.

Министар Спољних Послова,
Предједник Министарског Савјета

Евгеније Поповић с. р.

Заступник

Министра Финансија и Грађевина,
Министар Унутрашњих Послова,
Заступник Министра Војног

Н. Хајдуковић с. р.

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог нашег Министра
Спољних Послова, Предједника
нашег Министарског Савјета, по-
стављамо

да Кр. почасног Консула у Ли-
верпулу, Еирика А. Кола.

Наш Министар Спољних Посло-
ва, Предједник нашег Министар-
ског Савјета, нека изврши овај
указ.

Неји код Париза,
1. (14.) новембра 1918.

НИКОЛА с. р.

Министар Спољних Послова,
Предједник Министарског Савјета

Евгеније Поповић с. р.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE

М И

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог нашег Министра
Спољних Послова, Предједника
нашег Министарског Савјета, по-
стављамо

да Кр. почасног Консула у Един-
бургу и Лејсу, Роберта Вилсона.

Наш Министар Спољних Посло-
ва, Предједник нашег Министар-
ског Савјета, нека изврши овај
указ.

Неји код Париза,
1. (14.) новембра 1918.

НИКОЛА с. р.

Министар Спољних Послова,
Предједник Министарског Савјета

Евгеније Поповић с. р.

ОБЈАВА

Обзиром на скору повратак цр-
ногорских избјеглица у Отаџбину,
овијем се сви држављани позивају
да своје тачне адресе одмах пошаљу
најближем Кр. Конзулату (Бордо,
Марсељ, Ница, Рим, Женева, Неа-
пол, Буенос Ајрес, Њујорк и по-
сланство у Вашингтону) под чији
дјелокруг спадају.

Како се још не зна дан поласка,
то се свијема који су запослени
при каввом раду, обраћа пажња
на то, да свој посао не напуштају
док им се не јави дан поласка.

Број 3417.
Неји код Париза,
16. (29.) новембра 1918.

На канцеларије Кр. Министарства
Унутрашњих Послова

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Њено Величанство Краљица
Милена стигла је у Париз, са Њи-
ховим Кр. Височанствима Књази-
цама Кеенијом и Вјером.

— Приликом доласка у Париз Њ.
В. Краља Велике Британије Ђорџа
V, Господин Предједник Републи-
ке и Њ. Е. г. Министар Спољних
Послова давали су свечане вечере,
на које је био позван и Отправник
Посланства Црне Горе у Паризу.

— При свечаном дочеку Њ. В.
Краља Велике Британије Ђорџа V,
у Општини града Париза била је
позвана и Кр. Влада и Кр. Послан-
ство у Паризу.

— Његово Величанство Краљ
Велике Британије одликовао је Њ.
Е. г. Џорџ Грахама, Изванредног
Посланика и Опномоћеног Минис-
тра код Црне Горе, високом ти-
тулом Sir и другим степенем орде-
на Викторије.

Приликом побједe над неприја-
тељем и прославе имен-дана Њ. В.
Краља Белгије, Кр. Влада упути-
ла је Влади Краљевине Белгије ову
честитку:

La Belgique va célébrer la fête de son Roi. En ce jour glorieux, cette fête sera la manifestation grandiose de votre foi sans lâche, de votre courage serein, de votre énergie indomptable. Gloire à votre Auguste Souverain soldat, à vos troupes héroïques qui jointes aux soldats alliés invincibles libèrent votre sol sacré. Comme nous, vous avez connu l'exil; comme les nôtres, votre cour doit éprouver plus vivement les joies du retour dans l'allégresse des jours triomphants. Notre admiration et nos vœux ardents vont vers vous, affectionnés et sincères.

Пријевод:

Белгија славиће дан свога Краља. У овај велики и славетан дан, овај величанствени манифестација ће изражавајући своје неопобједиво снаге и енергије. Слава нашим узвишеном Владару-војнику, вашој херојској војсци која, уз непобједиву војску Савезничку, ослобађа свето земљиште наше. Ви сте, као и ми, живјели у изгнанству, наша срца, исто као и ваша, сјатио ће се обрадоваати о аесетом дану триумфалног повратка. Са чисто одушевљеним и искреном желимо вам своје дивљење и најтоплије жеље.

Влада Краљевине Белгије одговорила је:

Les sentiments d'estime et d'amitié et les vœux de prospérité que vous et vos collègues avez bien voulu exprimer à l'adresse de la Belgique, à l'occasion de la fête de son roi coïncidant avec le retour dans la Patrie libérée, nous ont profondément touchés. La communauté de nos épreuves et de notre victoire ont créé entre l'héroïque nation monténégrine et nous des liens d'indissoluble fraternité. Puisse-nous bientôt partager ensemble les joies d'une prompte et glorieuse restauration. C'est de tout cœur que nous vous souhaitons l'avenir brillant auquel les braves ont droit.

Пријевод:

Осјећају поштовања и пријатељства, као и жеља за напредак Белгије, које сте нам, у име своје исковних другова, љубавно упутили приликом Краљева имен-дана који славно у дан повратка у ослобођену Отаџбину, веома су нас пријатно дирнули. Наша заједничка искушења, као и наше заједничке побједe, створиле су, између херојског народа црногорског и нас, неразводну везу братства. Нека би нам убрзано било могуће дјелити заједнички радостни и славетни обнова. Од свег срца искрено вам желимо сјајну будућност на коју храбри имају право.

Неји код Париза,
20. нов. (3. дец.)

Вијест, саопштена преко Беча,
да се у Подгорици састали «велика
Народна Скупштина», и да је рије-
шила да се свакоме Краљу Николау и ди-
настији, и да се Црна Гора приса-
једини Србији под круном Краља
Петра, нема никаква стварна ос-
нова.

По Уставу Краљевине Црне Го-
ре, само Народној Скупштини, у
коју народ законитим путем иза-
бере посланике, припада право
рјешавања о суверенитету државе и
о династији.

Неисправност горње вијести ви-
ди се и у том што, по црногор-
ском Уставу, «велика» Народна
Скупштина уопште и не постоји.

Велик број Народних Посланика
није се још вратио дома из заточе-
ња, а тако ни они који се још на-
лазе у неутралним и савезничким
земљама, те и према томе, није
могуће скупити Народну Скуп-
штину у овај мах.

Примјетити је, да се противни-
ци Црне Горе труде да у штампу
протурнају сличне вијести којима
је сврха да чине штету интереса
земље и да онамогуће улогу
Црне Горе у предстојећој конфе-
ренцији мира.

Neuilly-s-Seine,
le 3 Décembre

La nouvelle communiquée par
Vienne qu'à Podgoritza se serait
réunie la «Grande Skoupština» qui
aurait décidé de déposer le roi Nico-
las et sa Dynastie et de réunir le Mon-
ténégro à la Serbie, sous le sceptre
du roi Pierre, est dénuée de tout fon-
dement.

En vertu de la Constitution du
Royaume de Monténégro, le Parle-
ment National, dont les membres
sont légalement élus par le peuple, a
seul le droit de prendre des décisions
concernant la souveraineté de l'Etat
et la dynastie.

La fausseté de cette nouvelle se voit
par le fait même que, d'après la Con-
stitution du Monténégro, la «Grande»
Skoupština n'existe pas.

Un grand nombre de députés n'étant
pas encore rendrés des prisons autri-
chiennes et d'autres députés se trou-
vant encore dans les pays alliés et
neutres, il n'est pas possible de réu-
nir, en ce moment-ci le Parlement
National.

Il y a lieu d'ajouter que les adver-
saires du Monténégro s'efforcent de
répandre dans la presse de pareilles
nouvelles tendancieuses, dans le but
de nuire aux intérêts vitaux du pays
et de paralyser son rôle à la pro-
chaine Conférence de la Paix.

Неји код Париза,
17. (30.) новембра

У париском листу Le Petit Jour-
nal од 27. новембра објављен је ин-
тервју предједника владе Краље-
вине Србије, г. П. Пашића, у коме
се износи неистинити навод
о Црној Гори и њеној династији.
Кр. Министарство Спољних По-
слова затражило је потом обја-
шњење преко Посланства Краље-
вине Србије код Црне Горе. По-
сланство Краљевине Србије одгово-
рило је потом бр. 385. од 16. (29.)
новембра, да горњи интервју није
тачан.

ВИЛЗОНСКА ЈУГОСЛАВИЈА ВОЉА НАРОДА — ИЗНАД СВЕГА!

Париски лист *Le Démocratie Nouvelle*, у свом броју од 30. новембра под насловом: « La volonté du peuple doit être absolument souveraine », доноси овај разговор који је његов дописник имао са г. д-ром П. Шолем, заступником министра Спољних Послова.

« Црна Гора је била прва која је поставила у овом рату питање о јединству Југословена. У прокламацији Краља Николе августа 1914. стоји ријеч: « Трајем маг за ослобођење и уједињење свих Југословена ». Србија је тек после неколико мјесеца изјавила то као свој циљ. Данашња Црногорска влада, од првог свог дана, налази се на том становишту.

У том циљу, влада је јула 1917. упутила једну ноту Влади Краљевине Србије и предложила заједничку акцију у питању ослобођења и уједињења Југословена. На ту ноту — није одговорено.

Иза тога, Крфска декларација покушала је да присаједини Црну Гору једној другој држави, без претходног питања и пристанка њених законитих представника. Краља и династију покушали су спринути потписници те декларације, и на мјесто њих поставили династију Србије — без да је народ црногорски и уштан. Стога је Крфска декларација наишла на општар отпор међу Црногорцима, јер она садржи у себи атак на суверенитет и независност Црне Горе.

Она је, тако исто, називала отпор и међу осталим Југословенима. Она је демократска и несавремена и због тога што суверену власт за организацију будуће Југославије не даје у руке народу, него једном краљу, од чијег пристанка зависи све одлуке будуће Конституанте.

Гледајући Краља и Владе црногорске на питање југословенско не разликује се ни у чему од оних које је изразило Народно Вијеће у Загребу и Председник Вијећа, др. Коромец. То гледајуће је већма јасно и јасно: воља народа која се има изразити преко Конституанте, нека буде суверена у свему и за свакога, како за Србију и Црну Гору, тако и за све земље југословенске, на ма та Конституанта прогласила и републику.

Према томе, ни Црна Гора ни њени законити представници нијесу никаква сметња за коначно рјешење југословенског питања. Ако пак међу свима представницима југословенским још не постоји потпуни споразум, кривину треба тражити код оних најјесених политичара који иду за тим да будућој Југославији наутре своју превласт. Они би хтјели да створе Југославију којој ће на челу бити нека нова Прусија. И стога они неће да одлуке конституанте буду суверене за свакога. Они би хтјели да те одлуке тек потврђује краљ којег су они већ унапријед поставили.

Влада црногорска противна је и биће противна таквим концепцијама. Мишљења је да, у данашње пријеме, нијесу више потребне Прусије за уједињење једнога народа. Не сумњамо ни за часак да ће наше гледајуће надвладати јер то је гледајуће и најнижих слојева југословенског народа.

У вези са горњом изјавом, часопис *les Annales des Nationalités* у 20. броју од 15. новембра доноси овај чланак.

« Ми смо већ имали прилике обратити пажњу на страховиту биједу мале краљевине, као и на дужност Савезника да без оклевања помогну народу. Надамо се да ће очасни ванак Црногораца за хљеб бити саслушан у Паризу, Лондону, Риму и Вашингтону.

Изјава црногорског министра дра Шола значајна је, осим тога, и са политичког гледишта.

Данас сваки зна у савезничком свијету да Југославија, какву замишља Панић и његово присталице, није ништа друго до географско проширење Србије. Да је то тако, доказ је Крфска декларација.

Том декларацијом Срби — не сви Срби, но само они из Србије — унапријед одређују форму владавине у будућој држави. Штавише, они јој намећу и династију.

Ми не би сви имали вишња против тога, кад би сви Југословени били сложни у том. Слободни су да располажу собом како год хоће. Али то није случај. Крај свих тврдиња г.г. Веселића и Радовића на ке-д-Орес, ми смо у стању тврдити да они из Загреба, исто као и огромна већина Црногораца, никакоче желе да им власници из Београда намећу за пристапу на пеншто о чему се они сами најдирже неће слободно паразити и ријешити.

Хрвати и Црногорци су вољни да се уједине са Србијом у смислу принципалне слободне самoopредјеленења. Не смије Биоград намећати своју вољу; то би значило имперализам противу који се Савезници баш боре.

Има србијанских политичара који међу Савезницима изјављују нетачно објављенење о стварима балканским. Треба дакле јасно рећи да је покрет великоsrбијански немио, исто као и вангермански. То су застареле политичке идеје. — Вјерујемо у искреное савезничке политике, надамо се да ће они Крфску декларацију сматрати исто као и уговор Бресталтовски и потоњи Букурешки. Јесте, хоћемо Југославију, али вилзонску Југославију која ће се основати на слободном договору и споразуму свих дјелова нашег народа који ће у Југославији живјети и за њу се борити.

О ЈУГОСЛОВЕНСКОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ У ЖЕНЕВИ

Председник Југословенског Народног Вијећа у Загребу, г. др. Коромец, који је од 6-9. новембра учествовао у Женевини конференцији, бавио се у Паризу. Дописник листа *La Démocratie Nouvelle* од 15. новембра објављује овај разговор који је имао с д-ром Коромецом :

До данас је Јужно-Словенство имало три владе: владу Краљевине Србије, владу Краљевине Црне Горе и југословенску владу у Загребу.

Народно Вијеће привремене (привремене) владе у Загребу представља седам чланова из Јужно-Словена у бившој аустроугарској монархији. Народно Вијеће припада свеједној једној регуларној влади.

Конференција у Женеви радила је о томе да се у једној јединици да Југословенска Ствар, да је она у томе да се оснује регуларна организација која ће према иностранству, а нарочито према Савезницима, репрезентовати нову групу народа од дванаест милиона.

У ствари, све те три владе, о којима је ријеч, постоје и даље за све унутрашње послове својих земаља. Централној влади, која је основана, биће стављена у дужност брига за све заједничке послове: за дипломатију, за војничке ствари, за финансију, за железницу, пошту и телеграф, царине итд. То ће, дакле, бити централна администрација.

Све док се коначно не конституише нова Држава, те послове ће вршити привремена влада.

« На који начин мислите да ће се конституисати нова држава? » Сазваћемо једну уставотворну скупштину, која ће суверено ријешити ова питања.

« У ком граду мислите сазвати ту уставотворну скупштину? »

То још није коначно ријешено. Свакако пак тај град биће или Загреб, или Биоград, или Цетинје. Није ријешено ни кад ће бити сазвана.

« Како ће бити сазвана и ко ће сачињавати Скупштину? »

Нова влада одредила је комисију која ће израдити пројект *изборног закона* на основу општег права гласања. — То је нова ситуација, створена женевском конференцијом. На конференцији су биле заступљене све странке. Она може дакле суверено доносити своја рјешења.

« Какву ћете државну форму имати: монархију или републику? »

То може ријешити само уставотворна скупштина. Свакако пак ви можете објавити, да су сви Југословени сложни у томе да пристапу на оно што то скупштина буде ријешила; можете рећи и то, да између нас и Чехо-Словака влада потпуна слога.

ПРОТИВ КРФСKE ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Jugoslovenski Srijet, glasnik narodnog pokreta Hrvata, Srba i Slovenaca u Americi, koji izlazi u Njujorku, donosi u svom 2782. broju od 22. oktobra, na uvodnom mjestu chlanak glasovitoga hrvatskog pravonika д-ра Хинка Хинковића, под насловом « Народ има ријеш ». Приликом хрватског родољуб и искрени Југословени тумачи значај знамените поруке коју је Вилсон упутио влади бивше аустроугарске монархије. Главни дио Хинковићеве изјаве гласи :

« Овом својом поруком председнику Вилсон је привео у праксу оно, толико пута наглашавано, почело о самоопредјелену народа. Признато нам је право да будемо господари свога удеса. Својим крвавим борбама и жртвама југословенски народ је показао да по сваку циљеву хоће да се ослободи аустроугарског јарма и да се уједини са браћом у Србији и Црној Гори. О томе не може бити сумње.

Настојало се и настоји се да се право самоопредјеленења нашег народа крши и вангра, да му се намећу најјесне државне форме и неог суперприоритета (пријетствености) једног дијела народа над другим. Идеја Пиемонга постала је данас беспредметна. Није разборит не звати данас ни Велике Србије, ни Велике Хрватске. Ми хоћемо једну, уједињену домовину у којој ће сви дјелови народа бити равноправни. Ми хоћемо сви Југославију, т. ј. државу Хрвата, Срба и Словенаца.

Не маримо данас више за Крфску декларацију, коју је прекинуо један уговорник (истински), и од које је прекинуто само врховно начело сувереног самоопредјеленења народа. Не питамо ни за владу ни краљеве.

Народ у нашој још потлаченој постобини у Аустроугарској имаће, са народом у Србији и Црној Гори, савјет да одлучи о нашој будућој суштини у сувереној уставотворној скупштини. Ово право нам је за сад зајамчено.

Америка и њени — наши — Савезници стоје на нашем делу.

СРБИЈА КОРОМЕЦ Народни брвак бране Словенаца, председник Југословенског Народног Вијећа у Загребу.

Jugoslavie, organ Jugoslov. Nezavisne Demokracije, koji izlazi u Ženevi, donosi u svom 17/18 broju, studiju о великом словеначком родољубу и политичару, из пера јуна. Др. Густинчића. Из те студије сачињаванама у изводу, ова карактеристична мјеста.

Др. Коромец је сразмјерно млад човјек. У колико се сјећамо, нема много више од четрдесет година. По занимању је католички свештеник, а по својој политици спада у младу генерацију « Веспеленске Људске Странке », која је била већ прије рата несумњиво најјача странка у свим словеначким областима и која је произвела у народној привреди Словенаца праву економску револуцију. Др. Коромец је међу Словенима најјерцији ученик Крков и, већ прије рата, сматрао се је политичким вођем « Веспеленске Људске Странке » у Штајерској.

Али његова звијезда засијала је тек после прераице смрти никад непрежаленог великог социјалистичког економика Др. Јанеза Крека и, можемо рећи већ данас, да, у погледу народне политике у овом бурном времену, велики гениј неуморног радника Крека међу Словенима не би могао наћи себи вреднијег и способнијег наследника од др. Коромеца. Ко је пратио Коромецову политику у бечком рајхсрату од маја прошле године, његове говоре и интервјуа, тај више пута није могао изјервати да се све то одиграва у оној познатој крвничкој Аустрији. Као председник Југословенског Клуба, Коромец је са лепчином смјелошћу откривао у аустроугарском државном вијећу сав худум немачких официра по југословенским земљама. Није се ограничавао на круг своје компетенције, већ сматрао се представником и цијелог југословенског народа. Непоштитних заслуга има др. Коромец нарочито за Босну и Херцеговину, за коју је подносио у најкритичнијим приликама категоричне интервјуа. Због толике своје борбениности Коромец је убрзо постао прави идеал народног вође целокупног нашег народа и, већ крајем прошле године,

читали смо писма војвођанских Срба у којим га називују « наш велики Коромец ».

Али колика год била популарност др. Коромеца, никад та популарност није главни момент, који га је подигао на председничко мјесто југословенског народног вијећа. Разлози за тај избор много су дубље природе; они су племенити, они су страшна осуда за све оне, који су другоче радили у југословенској политици. Овај сјајни гест политичара у домовини подиже нашу клонути морал, умирује нашу упулашену срца и коначно утирђује нашу цијеру у нашу народну будућност. Избором др. Коромеца Срби и Хрвати у домовини хтјели су прије свега манифестовати како су невањерно далеко издвоја срца од сваке и најјаче помисли какве покрајинске хегемоније. Нема сумње да и међу Хрватима и међу Србима у бившој Аустро-Угарској има довољно популарних и заслужних људи, који не би ни с мање енергије, ни с мање умјешности водили судбину југословенства у овом критичном часу. Али ту се хтјело пружити сјајан примјер самопрегорења и заборављена личних амбиција, знајући добро како ће силно дјество имати тај мудри гест на распокожење и срце нашег народа. Ово смо очекивали четирнаест година од срених радикала и срених самосталаца, али узалуд. Лични интереси и свтне амбиције биле су ту увијек по срједји — а ко ће зна заборавити самог себе, тај не може учинити ништа добро за друге, ништа добро за народ, ништа за човјечанство.

Са др. Коромецом разбијен је принцип племенске хегемоније.

Други, не мање ваљан смисао избора др. Коромеца јесте у том што он представља принцип потпуно вјерске толерантности. Савио народ не смије да чини тек питање од тога, којим се претом по трети и како се зове Бог коме се ко моли.

Најносније тај избор носи и карактер неповољивог националне солидарности, дакле оно, за што су радикали и самосталаци у Србији досад показивали највише смисла. Сви знамо, да се наше словеначко племе налази у најожибљивијој опасности. Принцип демократијизма и народне солидарности захтијева, да Словенци сами сређују своја питања са сусједним народима, а остала племена да им прудаду сву своју моралну помоћ. Тако мисли сваки ко није империјалиста.

Конституцијом народног вијећа у Загребу и избором др. Коромеца за председника, претрпιο је и крфски пакт своју смртну пресуду. Природна је ствар да се толика једнодушност свих југословенских странака на каквој другој по на федеративној основи не би оида могла постићи. Словенац др. Коромец не може стојати на каквом другом принципу, у том погледу. Овим избором добили су дакле, заслужен одговор сви « крфски » политичари.

Др. Антон Коромец дакле није неки случајни председник југословенског Народног Вијећа у Загребу. Он је наш програм народног уједињења. И добар је тај програм, јер је демократски и далеко од сваке и најјаче помисли хегемонизма. Сад нам је олакшано не срцу, сад смо мирни и сваки истински Југословенин треба Коромецов избор најискреније да поздрављу.

РЕЗОЛУЦИЈА

Југословенских Федералиста у Швајцарској.

На први глас, да ће се и у Женевини састати изасланици свега Југословенства да вијећају о нашој будућој државној заједници, одржане су у Женевини три сједнице на којима су учествовале све организације југословенских Федералиста са неорганизованим појединцима такођер Федералистима у Швајцарској, и упутили су др. Коромецу опширну представку у којој излажу своје становиште. То писмо је саопштено у 17/18 броју часописа *Jugoslavie organe de la Démocratie Indépendante* Југославије, и, према њему, саопштавамо главне постанове у тој представици :

1.) Стојимо на принципу народног суверенитета, те тражимо и за цио југословенски народ неограничено право, да се сам одлучује за уједињење у југословенску државу. Једини мјеродавни чиниоци су једини мјеродавни чиниоци, народних питања сматрамо југословенску Конституанту изабрану на основу општег, једнаког, непосредног, тајног права гласа за све грађане наше будуће државе.

2) Све садашње владе, као и оне које се још буду образовале до коначног рјешавања о уједињењу, сматрамо привременим и прелазним. Нарочито за Србију и Црну Гору тражимо да се што прије приступи образовању нових народних влада, и то, у земљи. Те владе водиле само административне послове у својој земљи док заједничка Конституанта не сриједи наша заједничка југословенска питања.

3) Врховна директива и спољна политика свих југословенских земаља има да пређе у руке народног вијећа које треба што прије да се прошири, тако да у њему буду равноправно заступљене и све оне покрајине које још нијесу. Народни вијеће треба да буде једина врховна власт за све југословенске земље, и да састави статут за изборе у југословенску Конституанту.

4) На овом збору окупљене југословенске организације осуђују најенергичније крфски пакт који није израз воље нашег демократског народа, већ плод неискрене и егзистичне политике неуставне српске владе и самовласно изабраних појединца. Уапсили су власт да на своју руку тумаче жеље југословенског народа и да праве пактове у његово име.

У исти мах осуђујемо и изјаву министра председника Србије, г. Пашића, дату неки дан агенцији Рајтер, која на онај начин тумачи крфски пакт, која чини наше уједињене завезаним од једне династије и која иде за тим да наруши југословенску народну солидарност у непобитној вољи народа за потпуно уједињење.

Рушењем народне солидарности сматрамо и ту изјаву, што Црна Гора није имала својих заступника на овом првом сусрету југословенских политичара у Женеви, на коме су представљене не само хомогена влада Србије и све покрајине из бивше монархије, већ штавише и три опозиционе групе на Србије. Не знамо до кога је кривица за ову одсутност представника и народа и владе Црне Горе, али без обзира на то, на којој се страни кривица налазе, они морају спосити пуну одговорност за овај доказ недемократијазма и несолидарности у овако одсушним данима по будућност југословенског народа.

(Сљедују потписи представника: Југословенске Независне Демократије, Савеза Независних Срба, Црногорског Друштва за народна права и групе око «Српског Листа».)

Приликом горњег саопштења, имамо саопштити то, да телеграм Кр. Консулата у Женеви, који се односно на сазив Југословенске конференције у Женеви, упућен тридесетог октобра, није уопште стигао Кр. Влади у Пеји...

Ургентни телеграм Кр. Консулата у Женеви од петог новембра којим тражи одговор на свој телеграм од 30. октобра, прилично је, с познатим заканичењем тек сјутра дан. Надлежне француске власти, упућене за објашњење по овом заканичењу, заканичиле су да се такво заканичење могло догодити и образложиле су га преоптерећеним телеграфским саобраћајем.

ЦРНОГОРСКИ ДАН У ЊУЈОРКУ

Накнадно саопштавамо говор нашег Посланика и Опуномоћеног Министра у Вашингтону, г. генерала А. Гвозденовића, изговорен код споменика Слободе, пред хиљадама слушаљача америчких. Говор, који је брзо био поздрављен и објављен у свима њујоршким листовима, прекасно нам је стигао за прошли број, у коме смо донијели извјештај о прослави тога дана, те га доносимо у данашњем броју. Говор је изговорен на енглеском језику, а у вјерном пријеводу гласи:

«Срећан сам, госпоже и господо, што сам имао прилику доживи се величанственом подјизи, показаном од стране америчког народа за Побојду; овакав народ достојан је оних својих синова ко-

ји на бојиштима сваког дана доказују своје јунаштво.

Како је јединодушно одушевљење у нашега народа за поучене побједне, види се најбоље по огромном усјећу четвртога зајма Слободе; он ће у очајане бацити наше непријатеље који данас већ залазевају под страховитим ударцима америчке војске.

Историја се понавља. Она нам показује како су велики народи, пошто су постигли највишу своју тачку, повјерили судбу своју у руке власницима који су злоупотребили власт и свој народ нагнали у ропство. Немачка и њени васали показују нам рђави примјер једне такве државе; она је, у жељи за влашћу, кривцала да уништи слободу цијелог свијета. Највећа противност таквој држави јесте америчка демократија, која је своју здраву силу ставила у службу Права да на њој дигне темељ оних рјечних начела Праде, Слободе, Благогодности, на којима ће, како је то дивно изразио председник Вилсон, бити основано будуће човјечанство и државе.

Народ Америке ступио је на бојно поље да ту узвишеном задаћу изврши; залажио је сву своју несаломиву енергију да сријечи нартане бијесних Ђерманских хорди, које крсташе да уништавају плодове читавих стољења културе.

Малени народи, који, притијешени, падоме жртвом немачке грубе силе, умиру погледи у побједу Сједињених Држава као у своје спасење. Та њихова нада одржава морал у њих и даје им снагу да могу подијети ропство у које моралом допаше.

Црна Гора, најмања међу савезницима чији народ данас умире у тужним и пуштним планинама, чека ослобођење из руку својих мовних Савезника. Безграничан је понос у срцу Црногорца кад гледају како се њихова застава вије на овом оатару Слободе — слобода за коју су они толике безбројне жртве подијели. Народ Црногорски, пуц благодарности, умире своје најближње погледе пут великога народа Америчког, који му овика кавалерски показује симпатију и своје интересовање.

Живио Председник Вилсон, живијело Сједињене Државе, живијело Америчка Војска!

ОТВОРЕНО ПИСМО ОБОРУ ЦРНОГОРСКОГ ЦРВЕНОГ КРСТА, НАЦИОНАЛНА ВЕЉА МОНТАНА

Од мог доласка из Бјуте овамо писао сам вам више пута; сад желим да вам упутим ово отворено писмо, да извјестим нашу браћу о томе, што сам овдје написао и видео. Сви се ејдеш како смо са чежњом очекивали најмање вијести из наше домовине. Кад сам дошао овдје срећан сам био кад сао видно како се славна црногорска застава, она што се побједоносно вила од назад 500 година, и сада вије. Црна Гора била је тренутно побјеђена од непријатеља бројно јачега, али јој је сачувана част и право. Сувереност наше Црне Горе била је пренесена у нашу другу домовину, велику Француску.

Наш Владар и Влада налазе се овдје са Црногорцима и узимају у заштита не мање по кад смо били на Цетињу.

Дошао сам овдје код наше Владе која, узјерте се, черсто постојела код Савезних Држава. Узјерте се мо дозволити а особито кад сам им показаво нашу жељу, па што сам и упућен од вас. Све што што сам овдје слушао односно Црне Горе и Црногорске Владе, као и односно Краља Господара, неистинито је.

Читао сте у броју 58. «Гласа Црногорца», како је црногорски министар у Вашингтону, угледни Црногорац и заслужни Ђенерал г. Анто Гвозденовић, примљен био од великог Председника Сједињених Америчких Држава г. Вилсона. Знао да је ваше срце заиграло као код нас овамо, кад сте читали онакав одговор Председника Вилсона; тај говор је један доказ да право Црне Горе нико неће погази и да се муге Црногорца неће заборавити.

Влада је од својих скромних средстава одвојила да пошље црногорског министра у Вашингтон. То је учињела ради части и интереса Црне Горе, и да Црногорци у славној Америци имају својега представника који ће им указивати помоћ и штитити њихове интересе. Толика је част Црне Горе да, и ако заузета од непријатеља, њен суверенитет и независност и-

пак су поштовани, исто као Србије или Белгије. То се показало сваког приликом, а и Америка је то најјачајније потврдила.

Наш посланик у Вашингтону имао је задатак да штити наше интересе у сваком погледу, а тако и да ради на организовању црногорске војске. То је била врућа жеља свију нас тамо, и да, прије не дође срећна побједа над Аустро-Немцима, славни барјак црногорски заједно са америчанима и другим савезницима хнаше се вити међу првима. Ми смо и у овом рату као вазда, отгад смо се окупили око Довњена дали свој дио за слободу. То је било и овога рата, али Влада као и ми сви, жељани и непоколебљиво рађани, поред свијех тежкоћа и потрага непријатеља, у другим савезничким или неутралним земљама. Свијема нам је била једна жеља, да се окупимо под својим барјаком и да се под њим боримо за ослобођење своје домовине. Наши непријатељи све су чинили да се то не оствари, али жеље им се изјаловише послједице отварања Кр. Посланства у Вашингтону. Стога они бјеху онако издајнички заграктали да се наш Посланик не прими у Вашингтону. Побједа је у толико већа што је и овога пута истина добиједла над правдом и дајима.

На дан прославе побједе над непријатељем у Паризу су биле велике свечаности. Ово је народ одушевљења у весељу као и у борби. У манифестацији у којој су учествовали представници свијех народа и друштва, била је и црногорска делегација. Носили смо црногорске заставе и савезничке. Барјак наше мале јуначке земље поздрављен је био по улицама Париза. Из милиона присутног свијета, који бијаше нашоо по улицама Париза, многи прилажаху и љубљаху црногорску заставу вичући: «Живијело Црна Гора!»

По свршетву свечаности, манифестанти су се упутили к центру града, пред хотел Мерис, у којем се налази М. В. Краљ, уз пјесму «Убавој нам...» и «Онамо!..» Његово Величанство појавио се на прозору и брзито је поздрављен уклоницама: «Живијело!» «Живијело Црна Гора!», «vive le Montenegro!»

По свршетву свечаности, манифестанти су се упутили к центру града, пред хотел Мерис, у којем се налази М. В. Краљ, уз пјесму «Убавој нам...» и «Онамо!..» Његово Величанство појавио се на прозору и брзито је поздрављен уклоницама: «Живијело!» «Живијело Црна Гора!», «vive le Montenegro!»

По свршетву свечаности, манифестанти су се упутили к центру града, пред хотел Мерис, у којем се налази М. В. Краљ, уз пјесму «Убавој нам...» и «Онамо!..» Његово Величанство појавио се на прозору и брзито је поздрављен уклоницама: «Живијело!» «Живијело Црна Гора!», «vive le Montenegro!»

Прочитао сам број 48. «Црногорског Гласника», који издају слободни Црногорци у Америци. Честитам им на свему а нарочито на влади под насловом «Посадник југословенске земље или Крфска декларација». Истина боље ви тачније нијесу могли казати него то што су ту рекли за Крфску деклара-

цију. Истина Крфска декларација већ је сахранена, али је остало зло немутна коју је послијела она и бјесомучна пропаганда; новцем и силам, да се усвоји нека декларација. Од Савезника нико је није примио, него је само па невојерење нашила. А како је код Југословена? Оно што је најтажније: ника и узданица Словенаца д-р Антон Корошец председник Југословенског Вијећа у Загребу, у име милиона који су га овамо послали задао је последњи и смртни удар Крфској декларацији. И српска влада одустала је јавно од Крфске декларације. То ћете бити видјели и из новина а то је и истина. Корошец, који данас представља осам милиона Југословена јавно је казао да мора бити једнакост између Загреба, Цетиња и Београда, да су равноправне све три владе: влада Југословена, који су били под бившом Аустријом, исто као и влада Црне Горе и влада Србије, а да народ и конституанта (установотворна народна скупуштина) има да рјешава о нашим народним питањима, а не да једног другог подјармљује, као што је хтео Крфска декларација, чији је агент од Црногорца Андрија Радовић. Хвала Миру Митровићу који чојски и отворено потврди да је Андрија Радовић и 1907. године био издајник, а то је исто и сад.

Црна је Гора ослобођена. Наша су браћа слободна а кости наших очева и браће који витешки погинаше у борби, не гази више непријатељ. Влада се сада стара код Савезника да се помогне Црној Гори, да се гладни нахране, голји обуку, да се поправи пушта који је рат и непријатељ направно у нашој милој отаџбини, да се унаприједи благостање у земљи, да Црногорац буде срећан и спокојан на својем огњишту. Са чежњом очекујемо конгрес мира који ће поправити учињене нам неправде, и који ће наградити херојство, вјерковну борбу и мучеништво Црне Горе.

У то име братски вас поздравља
ваш вјерац друг
Саво А. Далчевић

АУСТРИЈА

(Умјесто надгробног слова.)

Кад неко умре овако нагло, као што је ова стара покојица, на пријемцу, ред је одржати му помен и сјетити се његова живота. Ред је и обичај! Часови су данас, додуше, тако бурни да не можемо много времена посветити сјећању далеке прошлости. Само с обзиром на рјетку, другу старост, обилазимо се уобичајеном реду и из бурне садашњости прѣмо поглед у далеку тавну прошлост.

У мрачној времену Средњег Вијека, владар једног од тада најјачих немачких племена прошао бјеше Ане и, на челу свих павезака и војске, ушао у Италију. Бјеше дошао да чини реду у Италији коју већ стољењима разријаваше анархија, и да спасе римског папу, којег бјеху притијеснили државне и градови, самовољни великани и туђинске војске. — Давно и предивно је то било: пуних једанаест стољења је од тада...

Немачки краљ био је том приликом оцу наши град Рим и добар дио Италије у личну владавину, која је, као «палева држава», постојала преко хиљаду година (до 1870.), а наша награда свога спасиоца са далеке Рајне царском круном древних римских цезара («кајзара», «цезара»). Тако је, године 800., основана силна хришћанска држава у средњој Европи свечаним империјалним латином *imperium romanum nationis germanicae* («свето римско царство народа немачког»), које је прије неколико дана *конечно* укинуто. — И онај силни владар који је је основао, као и овај под којим је укинуто, знаху се Карло. Оно бјеше цар Карло Велики, а овај перли јесте Карло I, тачно речито, Карло Поељетни.

Царство је дозавио до велике моћи било је времена кад у бескрајну пространству његово «нивал сунце није заходило...» Жендбама и удабама, наследствима, отимачким ратовима (имперализам и династија — ваздане начело куће Хабзбурге!) и бог зна каквим још другим средствима обухватило је било цијелу средњу Европу. Уздао тога централна царска власт у Богу је славила, док најпрославије, у XVII вијеку то и није било више чикава власт по само једна част. Какову је власт имао изати бегли Цезар под старим држави и државице које се током времена брзо образовале у прилу старог царства! Миром од 1648. бјеше

признато 360 таквих ситних и крупних држава у оквиру светског царства римског! Тада је Волтер, највећи мислилац свога доба, рекао духовите ријечи да свето римско царство народа немачког « бити је свено, бити је римско, бити је царство, а није више ни немачко! »

Царство је потоних столјећа полагано или стадио нагињало источној Европи. Нарочито отпао му је припада Угарска и, с њом, и Хрватска. Што је Турска више слабила, тим је старо царство све више сматрало себе за насљедника Турске; и тако је почело умирати подледе пут српских земаља — тј. не му се, најпослије ископати и гроб.

Један од најјачих удараца остаралом царству изаша је Наполеон Велики; него државе немачке бјеху с Наполеоном склопиле «рајски савез» противу светотога царства. Дотадашња празна титула «римског Цесара немачке нације» није више имала — ни смисла, те Франц II, последњи «римски» Цесар, одрече се и самога назива: 1806. он укиде хиљадугодишње царство, српско се одрече свих немачких држава, а задржа само земље које до данас сачињавају монархију, и то назва новим именом «Царевина Аустрија», а он се назва Франц I. Такво стање остало до 1867. Тада, пошто се, последице избуљеног рата, ослепила Мађари, царевина се преудевила и нагодила као «двојна монархија Аустроугарска.»

У XIX вијеку, услед наплог опадања Турске и нагињања Аустроугарске пут истока, настаје јачи додир са српским народом. Кад год 1814. допаде Далмација, Аустрија се увуче чак до под црногорске планине; кад год 1866. погуче Прусија, Бизмарк је у тржишно обеканем да ће њој припасти богате накнаде на истоку (српске земље, Солун, ...) чим се ликвидира турска оставитина. Од тада је на барјаку аустријске империјалистичке и династичке политике јасно био исписан и злогласни, по њу кобни: «*drag unach osti*» (тежна истоку). — 1878. у смислу те политике, отеза је Босну и Херцеговину, а већ махнације воје је против српског народа предузимала последице тога, није потребно ни помињати. Како је гледала зближење дини наших краљева 1912., што је предузимала због Скадра 1913., и што је починила 1914. — знамо сви!

Стара трошна аграр се срушила а цар-крал, са 36 својих титула, зута тражећи међу пријестоницама ма и једну у којој би могао паћи, не пријесту на који би био, но само *кроов*, под који би се склопио. 16 пријестола за један кроов!

Право рећи, оно није нибила зрада, но само једна завјеса, која је свала, а иза које се открише млади, јак и здрави народи, који су једва дочекали да се ослободе загушљиве трулежи аустроугарске монархије. Сви су спремни, народни и одушевљени што ће живјети у својим, самосталним, слободним, демократским државама; на првом мјесту, дична наша браћа Чеси и Словаци; оцијенили се Јужно Словенство да се ускоро загрли у заједницу са својом браћом на Балкану; Пољаци ослијелише своје, Италијани своје, немачки дио остале засебни, а падали се поуздино да ће се, сад или никад, и мађарска господнина уразумити, те да ће, ако не милио а оно свом Савезничком, пристати да и од угарске земље припадне *својој своје*. Никад још једно наследство није овако лако расподијелено као што је оставитина пропале монархије; нико се никад још није овако силно раловао новој здравом будућности, као срећни насљедници Аустрије.

De mortuis nihil nisi bene! (Не судите умрлом, прије по му поврх гроба не ницне трава!) По ко је и а дјела суде...

Ми хоћемо само да се опростимо. Да се опростимо, не да *још* опростимо. Вјечан јој помен (у историји)! Не повратила се међу народе, никада, ни ова ниш шта јој слично! Она, која је сваком Србину толике јаде задала да јој је при растанку спави најискренитој рекао: *Непало око које за њом заплакало!*

За оне, пак, који су у њој рођени за века времена, те који су морали подносити мреку име «Аустријанац», (*la honte d'être Autrichien*), данас је узјека бар то, што је свакоји од њих, из два душе и из све снаге, радио о томе да је нестане са лица земаљског.

Спасо Ж. Лаиновић, трговац из Подгорице, преминуо 1. (14). новембра у Женеви, тј. је и сахрањен. — Умро је у својој 32. години. Спадао је у коло оних младих Црногораца који су новој Црној Гори били веома потребни. Био је веома предузетан, окретан, еспричан трговац, широког видоугра. Поред пок. Нике Викторовића, Спаса Лаиновића и других,

потоних година бјеше се појавило читаво једно коло младих и родољубивих црногорских трговаца, којима је била задаћа да створе нову, савремену генерацију привредника црногорских. У том друштву покојник је био један од највјештачких и највјештачких чланова. — Његова смрт је велик губитак за трговину и привреду наше отаџбине. — Вјечан му помен.

Јављају нам из Квебека (Канада) да је 30. октобра у Ванкуверу преминуо **Михајло Тапушкович** у својој 38. години. Био је родом из Долашина и међу нашим људима у Америци одликовао се вагда топлим родољубљем и заузимањем да се нашем народу на дому што више помогне. И у данашњем броју, међу именима приложника, видимо име покојниково који је и потоних дана свога живота мислио на свој народ. — Вјечан му помен.

ИЗ СТРАНЕ ШТАМПЕ

— Холандски лист **Tubantia**, у својим бројевима 235. и 237. од 10. октобра, доноси оштриран чланак о Црној Гори, под којим је потписан v. d. M. — То је путониса путника који је проутовао Далмацију и преко Ботора дошао у Црну Гору. «Котор и Бота јесу данас још аустријско земљиште, али и географски и етнографски они припадају Црној Гори.» Црногорској земљи нема сличне у Европи, осим у Швајцарској. Дивљење обузила путника кад види у каквим предјелима је овај народ умно окупати себе, и створити државу која на сваком кораци показује да је вољна културно развити се. Писац у кратким потезима приказује историју црногорску од најстаријих времена до најновијег доба. Затим прича ток најновијих ратова од 1912. Походило је Ријеку, Подбрину, Скадар, Улиц и Бар, и дошао до закључка да се те држави свакако мора оставити Скадар; без њега држава не може постојати, а са њом она ће бити један културни фактор на Балкану, који заслужује да се све европске државе окуму за његову ексклузивност. При крају чланку, писац апелује на јавно мишљење холандско да се одозве у помоћ спроманом и потпуно напуштеном народу који данас под јакошким «*правом*» тврди велику невољу.

Цео чланак је написан са јуно симпатије спрема нашој отаџбини. У уверењу да је Црногорци за све оно што је у својој историји претрпено, зашта заслужује да се остали, већи народи, не напусте самим себи у данашњој истоветној ситуацији.

— Један од главних вођа енглеског јавног мишљења, појединик лондонског свјетског листа **Tajmsa**, лорд **Northcliffe** написав је оштриран чланак у Тајмс «Прелаз из ратнога стања у мирно стање», тј. је у 13 тачака изложио своје мишљење о томе како треба преуредити политичко стање Европе пошто се централним државама наметне мир Савезних држава. У 8. тачци писац се овако изражава:

8. Уништење недавнога букурешког уговора, евакуација и рестаурација Румуније, Србије и Црне Горе; помоћ балканским државама од стране Савезних сила да се балканско питање једном ријешити коначно и правдо. То питање мора бити уређено: само се по себи разумије да по оном принципу, за који се рат водио, балканским државама мора се пружити могућност да се саме међусобно сложе и да им треба пружити сваку помоћ, коју год затраже, за постизање овог циља.

9. Уништење турске власти над свима не-турским народима, и тд.

— Лондонски листови доводе вијест под натписом **Montenegro enslaved**: «У галерији слике **A Tooth and Sons** изложена је слика која носи натпис «Заробљена Црна Гора.» Тенденција ове слике јесте да побуди јавно интересовање наше публике за много навањени народ црногорски и за добротворно црногорско друштво коме је сједиште у Лондону. Слику је направио илустријер Т. Сморлака. На слици је представљена Црногорка, окована у ланце, Црвена свјетлост баца своје зраке на блијело изнурено лице робинице. Кроз мали прозор види се у даљини Ловћен, обасјан мјесечном, као симбол националне тежке црногорског народа.

— Холандски **Arnhemse Courant** у бројевима 9888—9890 доноси подужан путониса свога сарадника који је 1917 проутовао Црну Гору. У кратко је, највише испричана пропаст Црне Горе до најновијих времена, о данашњем пак стању,

под Аустријом, писац не говори, по измјеху редека види се да је становништво у великој невољи и да веома тешко подноси мреку огунагорску власт. Народ који је за толико столјећа уложио сву своју енергију да оцуга слободу и независност не може се никад помирити са ничијом туђинском влашћу. Писац признаје велику заслугу коју је за културу и напредак učinila држава црногорска и обраћа пажњу на то, да европске државе треба да успоставе оно што је милитаризам аустро-немачки оборно. Самом становништву, пак, потребно је веома хитна помоћ, ако се хоће да онај честити народ не пропадне.

— **The Near East** «Балски Песто» који је нарочитом пажњом прати развој на Балкану, у својим потоним бројевима доноси неколико чланака који се тичу нас и наше будућности.

У 230. броју објављује темељито написан чланак **Serbia and Yugoslavia** у коме се истиче огроман значај будуће Југославије не само по Балкан по и по цијелу Европу, и стога је мишљена да при стварању те будуће државе ваља изјегавати све што би последило могло имати кобних последица по мир Балкана и Европе. Бојан се злих последица, европска јавност има право да оштро пазни на то како се ствара нова држава. «Једна крупна ништра је у покушају изијежених Србијанаца и неколицине Црногораца, који су кренули да присаједине Црну Гору прије по се о томе могуће изјаснити сам народ у Црној Гори. — Надамо се да се творице нове државе неће служити опасним махинацијама какве су прије рата биле обичајене на Балкану.»

У 231. броју пише овако: «Прва ствар, по ослобођењу Црне Горе, јесте брига о исхрани народа, затим повратак у домовину свих оних који су се због рата напустили изван домовине. Затим, имало би се побринути да се створи уреда тако да Црногорци буду стављени у могућност да се слободно и без ичијег утицаја могуће изјаснити о својој будућој судбини, никако пак не смије се допустити да надну под икакву страну пропаганду.»

232. број доноси тонал и веома симпатичан апел нашег Консула у Енглеској, г. Р. Паркинтона у коме се племенитој енглеској публици представља јадно стање црногорског народа, и молбом да се народу притече у помоћ. — Нети број доноси у цијелости, на енглеском језику, прокламацију Н. В. Краља «Југословенима» којом се највише критикује демантују зли гласови црногорских непријатеља о «непонашљивој» политици Црне Горе.

393. број саопштава интервјуацију посланика **Ronald McNeill**, упућеног на министра Балфура у енглеском парламенту; што ће бити у Црном Гором у постојећој ситуацији на Балкану? Је ли што предузето у том питању да се ништа не предузми са Црном Гором без његовог одобрења самим народом? Које ли народ црногорски у заједницу са југославним или он жели који други облик владавине? — Одговорено је да се то питање неће губити из вида, али да за сада још није могуће о томе расправљати у јавности. — Лист пропраћа ту интервјуацију и вели да треба нарочито назвати, да војска која је као ослободилац ушла у Црну Гору не врши никакав политички утицај на народ, по да се све употребити да се народу пружити прилика да самвијем слободно изрази своју вољу, како не би последило рђавих последица које могу узнемирити мир не само на Балкану него и у Европи. Питање народног самоопредјелене треба једаред темељито ријешити.

КЊИЖЕВНОСТ

«СЈЕЋАЊЕ У ТУЏИНИ» Сјевао *Леонције Нишковић*.

Српска Трговачка Штампарија, Женева. ЦИЈЕНА 1 ФРАНКА. Чити првио изданије *интерпретом српским свјетопишћима*.

Г. Нишковић је написао у туђини најједричи и најчистијим српским језиком сјева под горњим насловом, који је пуи жарког патриотизма и историјских рефлексја. Познат као истраживач српских старина у Херцеговини, он је заиста био и најпознатији да их у јавности прикаже.

У туђини, преко свијета, далеко од свог народа, пресникова увиједљена душа цвела за својом пошњеном домовном и својим поруштеним манастиром Добрићевом, где је провео најранију младост. Сваки стух је уздах за завичајем.

Није онда нимало чудо што тако лијепно и с толико љубави описује Добрићеву и његову околину:

Уз ријеку амала је миста,
Као билега са цијењем блиста,
Разних боја свјетовно цвијеће,
Као жвапа амала да тече,
Писале раде и умало зуре
А вавоји што ријеку струје.
Уз амала са свакоје стране
Равне ноће погане турске
Са бехаром рашчињих мириса
Љишњех боја и укуса,
На амала вада се догледа.

Стара црква лијепа амала.
Ово прве са свих страна амала
Биједе се болоје у мисту.
Међу њима црква се уздиже,
Са амонитом високо се дигне.
С друге стране амала је миста
И манастир као сипије блеста.
Црква дава свомо исцељење —
Храм је миста Христово рођење.
Ту постоје из времена стара —
Из доба су српских владара ...

Сјева се заврнује једном величанствено-језовитом сликом о биједи, невољама и патњама српскога народа у Херцеговини за вријеме овог рата.

Господин Нишковић је показао дара и вјештине у писању стихова и његов ће сјева постати правом народном књигом, нарочито у крајевима, о којима је ријеч у сјеви.

Хумски

СЛУЖБЕНИ ОГЛАС

Поштанско-телеграфско одјељење Кр. Министарства Грађевина даје на знање да су поштанској станици стигле пошљаке, адресоване па дође набројана имена. Сви именовани могу своје пошљаке примити лично или јавити се на адресу **Département des Postes du Monténégro, Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle** на њим се спровести.

Асим Радуловић, Ал. Дренин, Гл. Вукчевић, Нико Пашић, Ш. Роговић, В. Кулчић, Коле Брајчевић, Марко Јовановић, Пл. Браковић, Б. Петревић, Ристо Поповић, Петар Ђикиновић, Кр. Којић, Милорад Јашкић, Мија Јовановић, Илија Ј. Поповић, Куртовић, Војо Радовановић, Милорад Радовић, Васо Стевовић, Ј. Бестовић, Никола Стојаковић, М. Масаповић, Лазар Вукчевић, М. Врбавашић, Д. Деретић, др. Станиша Илић, Секула Илић, Марко Калуђеровић, Д. Мистеровић, Симо Овијановић, Пашић Нико, Максим Поповић, Драгун Радовић, Ј. Самарлић, Јован Томашевић, С. Шкопарарија, Иван Лучић, Обрад Милетић, Ф. Курјетић.

ВИЈЕСТИ И НОВОСТИ

За наш Црвени Крст. Управи Црногорског Црвеног Крста у Неји код Париза приложили су добровољних прилога:

1.) г. Илија Павлићевић из Детроит Мичиган, пет долара;

2.) г. Крето Радојевић из Худсон Охајо десет долара;

3.) преко Кр. Цр. Консулата у Квебеку (Канада) приложили: 50 франака **Михајло Г. Булатовић**; 25 франака **Михајло Тапушкович**, **Ред Греговић**, **Јеврем Булатовић**, **Стево Самарлић**, **Милош Букичић** и **Благоја Бошковић**; 7 франака **Мике Радовић**;

4.) Одбору Црногорског Црвеног Крста у Миннеполису, Минисота, приложиле: долара 19 **Марко Цицмић**; долара 7 **Благоје Антовић**; 6-25 **Саво Секуловић**; 6-10 **Трипко Тојковић**; 4-50 **Петар Бакирач**; по долара 4 **Марко Стругар** и **Миро Ђукачић**; по 3-50 **Јован Јовановић**, **Васо Г. Марковић**, **Благоје Бајалић**, **Пеко Јововић**, **Васо Радовановић**, **Васо Чучковић** и **Петар Вукчевић**; по 3 долара: **Михајло Цицмић** и **Љивко Миловић**; долара 2-65 **Бара Пјешчић**; по долара 1-50 **Коста Шуковић**, **Јевто Пјешчић**, **Велика Марковић** и **Јела Бајалић**; по 1-25 **Ђуро Ренац**, **Стево Чутурило** и **Тодор Пјешчић**; по 1 долар **Васил Рашиновић**, **Саво Драшковић**, **Лазар Касашица**, **Војо Јовановић**, **Косовка Марковић** и **Цвијета Радовановић**; по 75 центи: **Тодор П. Пјешчић**, **Неђељко Радовановић**, **Росанд Марковић**, **Марија Марковић**, **Радојка Бајалић** и **Милева Бајалић**; по 50 центи: **Илија Пиац**, **Петар Богичевић**, **Богдан Кларвић**, **Јанко Бабић**, **Боринша Вјелетић**, **Јово Додлић**, **Андреја Тадић**, **Ворђија Бајалић** и **Американац Ђек Морис**; по 25 центи **Даница Радовановић**, **Чех Јован Вркота** и **Чех Ф. Мехала**.

Свима племенитим приложницима Управа Црвеног Крста изриче овим путем своју најискренитоју захвалност.

Ратни губици. Досад су ове државе објавиле своје губитке у великом рату: Енглеска је изгубила:

погинулих	658.725
рањених	2.032.122
заробљених и несталих	359.144
	3.049.991

Њемачка је изгубила:

погинулих	1.580.000
рањених	4.000.000
заробљених и несталих	750.000
	6.330.000

Америка је изгубила:

погинулих	36.154
умрлих од болести	17.015
рањених	180.000
заробљених и несталих	3.323
	236.492

Личне вијести. Црногорци у канадској војсци изјављују нас да је њихов друг, серђант **Велиша Богвићевич**, јуначки погинуо у борби противу Нијемаца. Одликован је био са три енглеска ордена за показану храброст. — Дале јављају, да је **Лазар Б. Самарчић**, из Грахова одликован енглеском војничком медаљом за храброст.